

Peter Taylor:
A Pokoli Operátor Naplója
A lehulló lepel nyomában

A FREGATT MELLÉKLETE, 2000. MÁJUS–JÚNIUS

A POKOLI OPERÁTOR NAPLÓJA

Első nap

Semmi sincs, amit annyira utálok, mint a hétfő reggel, de egy ilyen felelősségteljes állásban, mint az enyém, nem engedhetek meg magamnak egy csekély lustálkodást sem. A tegnap előre odakészített kalapáccsal lecsapom a csörgőórát, majd pár pillanat múlva már sietve robogok is a céghez.

A Nagy Főnök fenyegetően áll az ajtó előtt. A kezén pirosuló égési sérülések arról tanúskodnak, hogy már megpróbált bejutni. Üdvözlő szavak helyett azt kérdi, hogy miért késtem már megint. A hosszú évek alatt begyakorolt bambaarc kifejezéssel a karórámra nézek, és azt válaszolom, hogy:

– De hiszen csak hajnali 11 óra van. Talán ennél korábban is szükség van rám?

– Igen!

Kinyitom az ajtót, és behívom:

– Fáradjon be, ezt a szobámban kényelmesebben megbeszélhetjük.

Belép. Már-már beleéli magát egy kiadós dorgálásba, amikor eszébe jut, hogy be kéne csukni az ajtót. Az ezután következő tízperces rángatózást azóta sem heverte ki. Így járnak azok, akik a nagyfeszültségű oldalon fogják meg a kilincset...

Már-már megesik a szívem a szerencsétlenül, és hívnám a mentőket, amikor egy jobb dolog jut eszembe. Bekapcsolom a nagyteljesítményű mikrohullám-adót, amit a hétvégén barkácsoltam, és megnyomom a vészcsengőt. El fog tartani egy darabig, amíg a biztonságiak ideérnek. Sebjaj, addig elolvasom a csütörtök óta gyűlt leveleket, ugyanis szerda estétől péntek délutánig hegyet másztam, így elég tekintélyes méretű lett a postám.

Az első levélben egy gyanútlan felhasználó arról panaszkodik, hogy már vagy két órája foglalt a vonalam, ezért e-mailben írta le a problémáját. Szép dolog az elektronikus levelezés, de van egy nagy biztonsági hibája: minden levélben akarva-akaratlanul szerepel a feladó login-neve. Pár klikkelés, és a jövő év eleji account-osztásig nem lesz sok bajom ezzel a user-rel. Ezután a rend kedvéért visszahelyezem a telefonkészülékre a szerdán gondosan félrerakott kagylót.

A következő levél írója valahogy nem ismerős. Ezen persze nem is csodálkozom, hisz' naponta cserélődnek a felhasználók, s az erősebb idegzetűek sem húzzák tovább egy hónapnál. Felütöm tehát a fekete listámat a kérdéses névnel. A bejegyzés szokatlanul rövid: mindössze pár új Quake-pályát akart tavaly felrakni a rendszer nem-hivatalos, *fő* játékkönyvtárába (ami egyébként az én kedvenc területem). Előveszem a grafit-ceruzát, és feljegyzem a mostani panaszt: „nincs elég hely a lemezen”.

Ezután – mi sem természetesebb – letörölöm az általa kért pályákat, majd belenézek a könyvtárába. Nicsak: érettségi tételek, a zöme kidolgozva. Valószínűleg a fia írta be, ami persze azt jelenti, hogy többen használják ugyanazt a login-nevet. Erre a szabálysértésre egy levélben felhívom az előléptetési aktakukacok figyelmét, ugyanis nekem

nincs szívem feketepontokat tenni az illető karrier-kartonjára. Most kivételesen nem az egész home könyvtárát törölöm le, hanem csak az igényesebben kidolgozott tételeket. A levelére pedig azt válaszolom, hogy a szabad hely problémáját sikerrel megoldottam.

Tovább lapozva egy unalmasnak ígérkező üzenetet találok az önjelölt operátor-palántámtól. Nem képes beletörődni, hogy a rendszergazdai feladatok sikeres ellátásához szív és gyomor kell, amivel ő egyszerre sosem rendelkezik. Így folyton az újítási marhaságaival zaklat, azt remélve, hogya tanítványommá fogadom. El kell ismernem, hogy ügyes a fickó, mert a levelei szinte kivétel nélkül átjutnak a mester-séges intelligenciával felszerelt hülyeség-selejtező szűrőn, amit két éve dobtam össze egy esős délutánon, amikor belefáradtam a sok tolakodó panaszlevél kézzel való kitörlésébe.

Most egy hálózatgyorsító szoftverrel lepett meg kedvenc stréber tanerőfárasztóm. Azt állítja, hogy ha felrakom a routerekre a mellékletben küldött programját, akkor két-háromszorosára nő a helyi háló sebessége. Érdekes, és egyben kimutathatatlan tulajdonság ez, pont a statisztikusoknak való, akik bármilyen sebességadat mögött ugyanúgy tudják meglátni a fejlődést és a hanyatlást, ha elég jól megfizetik őket.

A biztonság kedvéért teszt módban végigfuttatom egy debuggeren a kódot. Ej-ej, vétett pár durva hibát, bár kétségtelen, hogy egész jól elrejtette őket, de hát engem, aki a fordítóprogramot írta, nem könnyű átrázni. Megnézem a könyvtárát, érdekes módon üres, még a leveleit is törölte. Ugyanez a helyzet a biztonsági mentések területén. Meg kell hagyni, derekasan felkészült rám, nem hagyott támadási felületet. Hirtelen ötlettől vezérelve felállok, és berakom az olvasóba a „felhasználók összes billentyűleütései” feliratú szalagot, és ebből rekonstruálom, hogy hova rakta a fontos fájljait. Ismét pár klikelés, és fájhat a feje az újraírásukkal.

Kikapcsolom a mikorohullámú generátoromat, és berakom a gondosan leárnyé-kolt, öntöttvas-szekrénybe, s magamra erőltetek egy ártatlan mosolyt. Egy percen belül benyitnak a biztonságiak (ők már óvatosabbak, vastag, áramálló bőrkesztyűt viselnek). Nem győznek sajnálkozni, hogy ilyen későn érkeztek:

– Elnézést kérünk, de az egész kommunikációs rendszer csötörtököt jelentett, a rádióink teljesen megbénultak. Mi a probléma?

Én megvetően a még mindig kocsonyásan remegő Nagy Főnökre mutatok, ők pedig az utolsó erejüket összeszedve kérdezni akarnak valamit:

– És hogyan...?

– Rossz végén fogta meg a vasalózsínórt. És most siessenek, mert lehet, hogy belső vérzése van.

– Uhh...

A főnökkel a kezükben sietve távoznak. Arra számítottam, hogy ennyi idő alatt lokalizálják a rádiózavaró generátoromat, és nehezebb lesz lerázni őket, de – mint mindig – a kellemes csalódások az élet apró örömei. Ilyen biztonsági szakemberek mellett nem csoda, hogy több hétre való konzerv és hidegtelelem, no meg egy nagy

hatótávolságú, tűzálló ejtőernyő található a szekrényemben.

Most jut eszembe, hogy a szomszéd néni, akivel eltartási szerződést kötöttem, nemrég azt mondta, hogy a fél életét odaadná, ha egy teljes napon át Mozartot vagy Beethovent hallgathatna. Felhívom tehát a vállalati könyvtárat, hogy szükségem lenne a bécsi klasszikusok összes műveire CD-n, hozzák fel lehetőleg 5 percen belül:

– Sajnálom, uram, a nyilvántartási rendszer épp a feje tetején áll, amíg meg nem javítjuk, nagyobb igényeket nem tudunk kiszolgálni.

Jó kis kamu дума, azt hitte, hogy átlagfelhasználó vagyok. Megnézem a processzeit, és a sejtésem beigazolódtott: hextris-ezik. Az egy dolog, hogy munkaidőben tilos játszani, de hogy még izélese se legyen az embernek... Gyorsan írok egy scriptet, ami félpercen minden hextrist kilő, majd leveszem a termináljának a sebességét 600 baudra. Ja, majd' elfelejtettem lekapcsolni a magasfeszültséget a kilincsemről, hátha személyesen jön el. De nem; elég lusta ahhoz, hogy telefonon próbálkozzon:

– *Hé, mi a fene történt a programjaimmal?!*

Minimálisra tekerem a hangerőt, belekeverek egy kis zúgást, és monoton hangon felelek:

– Ön jó számot hívott, csak nem a megfelelő időben. Ez itt az automatikus operátori hibaelhárító program. A sípszó után egy perce van rá, hogy elmondja a login-nevét, hogy melyik terminálnál ül, a pontos időt (GMT-ben), végül pedig azt, hogy mi a hiba.

Egy kis szünetet tartok, mert valahova elkeveredett az erre a célra fenntartott sípom, de nem baj, így is jó... Feltekerem a hangerőt, halk motyogás szűrődik át:

– Sípolj már, te vacak rögzítő, nincs időm órákon át tökölni veled. Majd én megmondom annak a *** operá...

– Úgy hallom, megjavult a vonal. Tessék mondani a problémákat, csak szépen, sorban – szólok közbe a saját hangomon. – Nyugodtan térjen ki rögtön a részletekre, mert a készülék az összes szavát rögzíti.

– Kivel beszélek?

– Engedje meg, hogy bemutatkozzam. Simon vagyok, az Ön operátora. Miben segíthetek?

– Ööö... Eee...

Na, ez hatott. Amint felismerte a hangomat, és tudatosult benne, hogy én rendelttem azokat a CD-ket, rögtön megenyhült, és hebegve biztosított, hogy már úton vannak a szobám felé. Bontom a vonalat, megvárom, amíg a CD-k felérnek, majd végleg kihúzom a telefonját. A felhasználóknak egyszer és mindenkorra meg kell tanulniuk, hogy ne legyenek türelmetlenek.

Második nap

Szép májusi napsütésre és heves kutyaugatásra ébredek. Újra megcsodálom az ébresztőórám maradványait, és úgy érzem, soha az életben nem végeztem ilyen hasznos munkát. Az ablakon kinézve látom, hogy a postásnak sikerült belépnie a

kapun. A kutyaugatás hirtelen ínycsámcsogásba megy át. Úgy hallom, megint magamnak kell kimenni a leveleimért.

A céghez beérve első dolgom, hogy benyitok a gépterembe, ami az ebédidő miatt üres. Néhány szerencsétlen felhasználó elfelejtett kilépni. Odaülök az egyik ilyen terminálhoz, letöltök néhány szexképet, és mielőtt felállnék, a létező legnagyobb betűkkel begépelek pár obszcén mondatot. Egy másik gép előtt egy tanuló éppen a házi dolgozatát írta programozásból: valami bonyolult, többismeretlenes numerikus algoritmus. Gyorsan átrakok pár zárójelet a BASIC program közepe táján, és pár konstanst (egy többsoros utasításban) véletlenszerűen megnövelek. Hát igen, egy BASIC programban igen könnyű hibát ejteni...

Szobám ajtaját nyitva találom, éppen a takarítónő tesz-vesz. Azt nem állíthatom, hogy precíz ember vagyok, de ez a nő azzal, hogy mindent helyre rakott, totális káoszt csinált. Mikor rárvallok, hogy miért tette a lemezeket pont az elektromágnesre, kedvesen mosolyogva csak ennyit mond:

– Sokkal szebben mutatnak így, elrendezve. A főnök úr mondta, hogy nemsokára ellenőrök jönnek, és úgy kell tenni, mintha minden a helyén volna.

Kizavarom, és utána dobom a felmosóvödört is. Azt hiszem, mehet zuhanyozni, és a folyosót is kezdeni előről. Nem baj, az ellenőrök látni fogják, hogy milyen szorgalmasan dolgozik... Kicszerélem a zárat (mindig akad 5–6 db mechanikus zár, kulccsal együtt a zsebemben), majd üzembe helyezek egy riasztókészüléket. Az átmágnesező-dött lemezek miatt nem aggódom nagyon, azokon csak a user-ek legutóbbi mentései voltak.

Az ellenőrök ellen a legjobb stratégia a megtévesztés. Először is minden felhasználónak adok plusz tíz mega helyet (persze csak papíron), a panaszleveleket gyorsan kitörlöm, a videokazettáimat a megemelt padló alá rejtem, a géptermekben kinyitom az ablakot, és berakok párat a frissen szerzett Mozart CD-imből. Kiállok a folyosóra, és kezet rázok minden szembejövővel. Ettől szörnyen kezdem érezni magam, de legalább jól begyakorlom a csalfa mosolyt. Persze egy külön cetlire feljegyzem, hogy ki nem mosolygott vissza. Az előbbi formásokra csak azért van szükség, mert a legutóbbi fulladásos balaset óta az ellenőrök átlagos felhasználónak álcázzák magukat.

Két óra múlva rögtön kiszúrom őket. A hangulat kedvéért várok öt percet, majd a tőlem telhető legnagyobb kedvességgel odamegyek egy user-hez, és segítek neki kijavítani a BASIC-programjában lévő zárójelhibát. Valaki másnak megmutatom, hogyan kell rekurzívan könyvtárat törölni (persze a home könyvtárán illusztrálom a törlés menetét), és udvarisan, szinte spontánul figyelmeztetem az egyik ellenőrt, hogy ne a teremben cigarettázzon.

Eddig egész jó, de már kezdem únni a színjátékot. Az irányítóteremben eljászok pár kapcsolóval, mire megszólal tűzsziréna, és mindenkinek el kell hagynia az épületet. A hangosbmondón keresztül kijelölöm a javasolt haladási irányt. Az ellenőrök végre felfedik magukat, őket személyesen kísérem le egy „rövidebb” úton. Biztosítanak, hogy semmi kivetnivalót nem találtak, és hogy a balesetről igazán nem én

tehetek. Búcsúzól mélyen a szemükbe nézek, ugyanis ritkán lehet látni ilyen ügyefogyott társaságot.

A tüzet hamar eloltják (igazából csak egy gyertya égett, és az érzékelők bolondultak meg, de hát a tűzoltó nem abból él, hogy az ilyesmit beismerje), a felhasználók kezdenek visszaszivárogni a gépterembe. Végre elérkezett az én időm. A kvótákat csökkentem tizenöt megával, megcserélek néhány terminálszinórt, bevezetek egy újfajta korlátozást, és a panaszleveleket visszaküldöm azzal a megjegyzéssel, hogy öt példányban iktatásra kerültek. Bejelentem az azonnali shutdown-t, majd a magatehetetlen kapkodásban való kétperces gyönyörködés után bejelentem, hogy csak tréfáltam.

Így már mindjárt más. A user-eknek meg kell tanulniuk, hogy ki itt a főnök. Elkezdem kicsomagolni a kihűlt pizzámat, mikor megszólal a telefon. Várom, hogy csörögjön ötöt, és csak akkor veszem fel:

– Az ön által hívott számon előfizető nem kapcsolható.

Újra csörög, újra megismétlem. Ez mindig bejön. Legalább addig békén hagynak, amíg meguzsonnázok. De nem, épp, amikor az utolsó falatot nyelem le, s már kezdeném mondani, hogy a hibás belső telefonközpont, a szavamba vág:

– *Good evening. Do you speak English?*

– *Ja.*

Rövid szünet.

– *Haben Sie bitte ein Englisch–Ungarisch Wortbuch in dem Computer?*

– *Was?*

– *Haben Sie bitte ein Englisch–Ungarisch Wortbuch in dem Computer??*

– *Nein. Können Sie das auf Englisch sagen?*

Ezzel végleg megkavartam szegényt. De ha van képe a mi vállalatunknál rontani a tiszta, magyar levegőt, akkor már igazán kifejthetné mondanivalóját a helyi meghatározó nyelvjárásban. Végre kinyögi, mit akar:

– *Do you have a digital English–Hungarian dictionary?*

– *Oh, yes. What's your login name?*

– *What do you mean by „login“?*

Na, ez se az informatikai szakszótárak tanulmányozásán nőtt fel.

– *Never mind. If you'd like to translate from English to Hungarian, you have to type* `rm -rf foo *`, *where foo is the expression to translate.*

– *And if from Hungarian to English?*

– *Put the asterisk just in front of foo.*

– *Thank you. Good bye.*

Mérem az időt. Pontosan négy perc múlva megnézem, hogy melyik felhasználónak vált semmivé az imént a könyvtára. Végül is nem okozott nagy időkiesést, hogy nem árulta el a login nevét. Befejezem a félkész munkát: törölöm az egész könyvtárat, meg az accountját is. A napló „kilitás oka” rovatába a support pazarló igénybevételét írom.

Észreveszem, hogy levél érkezett a Nagy Főnöktől. Ne essék félreértés, ő tegnap óta

kórházban van, csak hát nálunk valamilyen okból lassan közlekednek a bürokratikus levelek. Azt írja, hogy holnap értekezlet, és előre örül a jövetelemnek. Viszonzásul rendelék neki egy pollengazdag páfránycsokrot a kórházba.

Gyorsan átmegyek a tárgyalóterembe, és rendezem az elektronikát, hogy holnap ne (engem) érjen váratlan meglepetés. Addig is kikapcsolódásként leülök Quake-elni többjátékos-üzemmódban. Azoknak a nevét, akiket lelövök, felírom a feketelistámra a „munkaidőben az idegekre káros játékot futtat” rovatba. Nem győzöm elégszer hangoztatni, hogy a munkahely nem erre való.

Harmadik nap

Egész éjjel nem tudtam aludni, mert a szomszéd néni azokat a CD-ket bomboltette, amiket tegnap adtam neki. Hiába kiabáltam át, hogy hagyja már abba, rám se hederített. De ha rossz a hallása, akkor meg miért hallgat CD-t?! No nem baj, a nyáron úgys ideépítik az autópálya nyolcsávos elkerülőszakaszát, és abba a füstbe egy fiatal tüdő is belerokkanna. Addig azt a pár éjszakát már csak kibirom valahogy füldugóval.

Az értekezletre idejekorán, jól öltözötten érkezem. Mindenkiel barátságosan kezét fogok:

– Jó reggelt, Mr Brown! Ugye, emlékszik még rám?

Nem értem, miért kell egy kedves üdvözlésre ilyen fancsali képet vágni. Mr Brown a hardverrészleg beszerzési vezetője, és azóta néz rám ferde szemmel, hogy csodával határos módon sikerült montíroznom egy, a feleségének címzett képeslapot, amin ő és a titkárnője volt látható. A cselekmény nem éppen munkakapcsolatra utalt. Érdekes, hogy azóta én kapom meg a legjobb cuccokat (a minap – hogy, hogy nem – hozzám került a 8-processzoros gép, amit eredetileg biztonsági szervernek szántak), de az ipari kamerákat sajnos saját magamnak kell beszereznem.

A Nagy Főnök helyére most a helyettese ült. Őt egyáltalán nem kedvelem, mivel törtető alak, aki egyszer és mindenkorra rendet akar csinálni a cégnél; valamikor az én szobámba is bejött felmérni a helyzetet. Sajnos ráömlött egy adag tinta a feljegyzéseire (és egy fél adag a fejére). Már régóta le akartam venni az azó festék-szalagokat a szekrény tetejéről, de azon a délutánon rájöttem, hogy jó helyen vannak. Szóval a helyettes úr, akit Rettegett Ivánnak becézünk, fog elnökölni.

Csörög a mobiltelefonom. Na, ilyen se volt még.

– Halló, lefagyott a számviteli program.

– Tessék? Mi van??

Ezt meg hogy tudta kinyomozni? Sosem hordom magamnál ezt a telefont, csak ha magukat befolyásosnak gondoló emberek közé megyek, és főleg nem említettem senkinek, hogy mi a számom. Majd csak kivágom magam:

– Mi a login-neve?

– Hát... Többen is vagyunk itt, akik használni szeretnénk.

Egy pont oda.

– Pontosan mi a baj?

Nem hallgatom a percekgig tartó zagyvaságait, inkább lehalkítom a mobilomat és az értekezletre kezdek figyelni. Rettegett Iván kap szót:

– A közelmúltban az általam vezetett általános innovációs részleg által készült mélyreható, átfogó, korunk modern problémáit és előrehaladási törekvéseit a megfelelő súllyal figyelembe vevő felmérés szerint elérkezett az ideje vállalatunk digitális információtechnológiai hiányosságainak a kiküszöbölésére, és az infrastruktúrális felépítési rendszerintegráció újragondolására mind alanyi, mind hardware oldal vonatkozásában.

Elismerő bólintások, mérsékelt taps. Iván rövid szünetet tart, és azoknak, akik nem értik (rajta kívül minden résztvevő) egy színes, képekben és grafikonokban gazdag, ismeretterjesztő jellegű propagandaszámolót oszt szét. Többen bele-bele lapoznak, és úgy tesznek, mintha értenék. Bár ennek – ha jobban belegondolunk – semmi jelentősége nincs, mert a végső szavazást úgyszólván az ismerettség és a kenőpénz síkossága döntik majd el. Iván folytatja, én újra fülemhez emelem a mobiltelefonomat:

– Azt hiszem, tudom, hogy lehet ezen segíteni. A dolog olyan egyszerű, hogy Ön ott, helyben megjavíthatja. Csak a kétrendű logkai kamatkönyvelési modul romlott el. Eddig tud követni?

Buta mód bekapcs.

– Iiigen, ez gyakran megesik.

– Ahogy mondja. Szóval egy rövid restabilizációs kóddal a dolog megoldható. Válassza a kézi futtatás menüpontot, és gépelje be a következőket: ‘reopen general’...

– Nagy vagy kis r-rel kezdjem?

– Az mindegy.

– De nem, mert a férjem mesélte, hogy egyszer órákig próbálta megkeresni a hiba okát, s csak később jött rá, hogy az első szót nagybetűvel kellett volna kezdeni. Szóval ön a nagy- vagy a kisbetűt javasolja?

– A nagybetűt. Feltéve, hogy nem bikommunikációs módban vagyunk.

– Jaaa... Erre magamtól is rájöhettem volna. És azután?

– Tudja mit, elküldöm magának a javítóprogramot a telefonon keresztül. Semmi más dolga nincs, minthogy egy soros kábellel a készüléket a géphez köti, és a probléma megoldódik. Eléggé fel van töltve az aksi az átvitelhez?

– Várjon, mindjárt megnézem. Így kívülről nem látható a márk...

Pukk. A vonal megszakadt. Valószínűleg felnyitotta a készüléket. Gyorsan kikapcsolom a saját telefonomat, hogy ma már ne zavarjon. A megbeszélés a szokott ütemben folyik: senki sem érti, miről beszél Rettegett Iván. Pedig a dolog titka az, hogy nem a mondatokra, hanem a mozdulatokra kell figyelni. Nemsokára inni fog, és... Az asztal alá nyúlok, a kapcsolótáblámhoz.

– Kérem, nézzék meg a 38. oldalon lévő kimutatást.

Matatás a papírok között. Leül, felelmei a poharát, és inni kezd. Bárcsak ne tette volna. Szeme-szája szikrázik, kezéből kiesik a pohár, de nagy nehezen lenyeli a 70 fokos vizet. Azt hiszem, ma már nem nagyon fog beszélni.

– Elnök úr, kíván még valamit mondani? – kérdezem. Röpke dadogas, kínos erőfeszítés, de a hangszála már nem a régi. – Akkor, ha megengedi, én következem.

Eljött a Bürokratikus Operátor ideje.

– Tisztelt Bizottság! Büszkék lehetünk magunkra. Idén több, mint kétszer annyi terméket adtunk el, mint tavaly. Egy nagyobb, szebb és kényelmesebb épületben dolgozhatunk, amely csak úgy csábítja a vevőket. – Kis szünet, pár korty víz, a sajátomat persze nem melegítettem fel. – Az Önök összehangolt, lelkiismeretes munkája vitte odáig a céget, ahol most tartunk. Nem tagadom, vannak kisebb, megoldásra váró feladatok, de ezek hamar meg fognak oldódni, és szükségtelen most velük az időt rabolni.

Kopognak. Kiváló időzítés, de 20 másodpercet még várhattak volna.

– És még valami. Büszke vagyok arra, hogy itt, egy ilyen jól menő cégnél dolgozhatok, mint a miénk. Köszönöm szépen.

Leülök, és elégedetten nézem, amint egy titkárnő étkezőkocsit tol be, kávéval, sós mogyoróval és üdítővel. A taps elmarad, de a villámlo szempárok megenyhülnek, és ez éppen elég. A hosszú és unalmas megbeszéléseknek a kulcsa: Légy rövid, dicsérd a hallgatóságot, adj enni. (Ja, és kapsold ki a mobiltelefonodat.)

Negyedik nap

Rettegett Iván, miután széke – merő véletlenségből – izzani kezdett alatta, tegnap kénytelen volt elhagyni a termet, megint elszalasztva az alkalmat, hogy kirúgjon a cégtől, és teljesen átszervezze az épület számítógéprendszerét. A Nagy Főnök feljegyzéseiben is voltak ilyen irányú törekvések, de sikerült őket Iván elől biztonságba helyeznem. Pozícióm rövid időre megerősítést nyert.

Mint ahogy szokott lenni, csörög a telefon. Lehalkítom a Quake-et, és várom, hogy végre kinyögje a problémáját:

– Halló, emlékszik még rám? Tudja, a számviteli program...

– Nem, nem igazán. Mi is a login-neve?

Megmondja. Két billentyűlenyomással bent vagyok az adminisztrációs rendszerben, három kattintás, és eltűnnek a számviteli adatok.

– Ja, igen. Hát nem jött még azóta rendbe?

Buta mód újra.

– Nem, de a mobiltelefonom elemeit megnéztem. Két DVJ-654-E van benne, és a voltmérő azt mutatja, hogy az egyik 24, a másik 46%-ban merült ki. Ezek jók lesznek?

– Igen, feltéve, hogy megfelelnek az *Energy Star* előírásoknak. Ja, és nézze meg a gyártási számot is.

Abszolút buta mód be.

– És azt hogyan kell?

– Ne is törődjön vele, viszonylag egyszerűen újra lehet tölteni őket. Van a közelben mikrohullámú sütő?

– Igen, van.

– Rakja be három percre, négyes fokozatba. Ha nem forgótányéros, akkor kétszer másfél perc, közben fordítsa meg.

– És ez használ??

– Igen, mert a rotáció miatt elég nagy feszültség indukálódik, és a GSM kétirányú visszacsatolás segítségével ezt át tudja adni az akkumulátornak.

– Köszönöm, majd hívom, ha kész.

– Nincs mit.

Leteszem a kagylót és eltöprengek azon, hogy mai dolgozók közül miért lógott mindenki háztartási alapismeret óráról. Egyszer hallottam egy nőről, aki télen belerakta a macskát a mikróba melegedni, és csodálkozott, hogy egyetlen cicuskája nem nyávogott soha többé. Persze ennek a nőnek szerencséje volt, mert a macskában nem volt számottevő fémalkatrész, így biztosítékcseré és tűzoltás nélkül megúsza.

De várjunk csak. Összesen 1 helyről tudok az épületben, ahol mikrohullámú sütő található: a tisztítórészleg titkárságán. Megnézem, hogy még kik dolgoznak ott, és törlöm az ő számviteli adataikat is. Így jár az, aki nem titkolja elég ügyesen a loginnevét. A biztonsági mentést tartalmazó szalagot átküldöm hozzájuk, a mosodába, hogy súrolják végig. Ja, és felírom a telefonáló személyi adatait a „szándékos rongálók” listájára.

A telefonkagyló nyugodtan pihen, itt az idő levelet olvasni. A Nagy Főnök furcsa #%|)+_@\$:{ jeleket küldött válaszul arra, hogy jobbulást kívántam neki. Nem tudom, mit izgul, jövő héten újra munkába állhat. Rettegott Ivántól fenyegetés érkezett az esedékes menesztéssel kapcsolatban, de mivel most az igazgatótanács nagy része mellettem áll, semmi esélye. A biztonság kedvéért levelét kinyomtatom és beteszem az „antiszociális monopolista törekvések a vezetőségben” nevű dossziémba.

Most jut eszembe, hogy tegnap az oktatási főtanácsadó emlegetett valami új, független, multimédiás géptermet, ahová *mindenki* csak az ő személyes felügyeletével teheti be a lábát. Akkor nem kívántam vele ilyen lealacsonyító témában vitatkozni (rontott volna ugyanis a presztízsemen), de most felébredt bennem a kíváncsiság. Takarékra teszem az automatikus hibaérzékelő és generáló programomat, és szólok a gyakorló operátoraimnak, hogy akadna egy kis munka a számukra.

Egyenként jönnek be a szobámba.

– Hello, főnök!

– Hello. Gyere, ülj le. Hogy haladsz a tananyaggal?

– Most tartok a törlés cí... *brrr zzz ccc brrr*

Körülbelül eddig bírta a vasszékebe vezetett váltakozó feszültséget. Akármilyen jól halad, azt még nem sikerült megtanulnia, hogy vizsgákon és meghallgatásokon mindig vastag, jól szigetelő ruhában érdemes megjelenni. Ha rossz kezelőorvost választott, elég hamar a pokolra kerülhet.

A második már ügyesebb volt, ő hozott magával fából készült kisszéket, tollat és terminált. Kesztyűben jelent meg, nemrég történt balesetére hivatkozva.

– Nem találtam meg a kézikönyvben az `rm` parancs összes kapcsolóját, de néhány

user-t bevonva a kísérletezésbe, pár perc alatt sikerült rájönnünk.

– Nagyszerű. Most térjünk át a Bánásmód a felhasználókkal c. fejezetre. Ki is az a felhasználó?

– Ööö... hát az egy olyan lamer ... izé, ember, akinek nincsenek root jogai.

– Szociális szempontból?

– Köszöni, jól van.

– *Nem!* Látom, nem érted a lényegét: A felhasználó az a személy, aki a hozzá nem értésével és a folytonos telefonos sipákolásával szükségessé teszi az operátor jelenlétét. A jelenlét még nem jelenti azt, hogy segítünk is neki, csupán annyit tesz, hogy azért kapjuk a pénzt, mert jelen vagyunk. Érted már?

– Azt hiszem.

– A következő kérdés: Mít teszünk a felhasználókkal?

– Megoldjuk a problémáikat.

– Nem.

– Segítünk nekik?

– *Nem.*

– Megtanítjuk nekik, hogyan boldoguljanak egyedül...?

Honnan szalajtották ezt a félőrültet?! Ha már nem figyelt olvasás közben, legalább rögtözni tudjon.

– Egyáltalán nem. Koncentrálj.

– Letöröljük a leveleiket, a képeiket, az adataikat, a biztonsági másolataikat, szétkapcsoljuk termináljaikat, mielőtt elmentenék a file-t, tönkretesszük vagy elkobozzuk a lemezeiket. Kihagytam valamit?

– Mindez így van, de nem ez a lényeg. A Pokoli Operátor feladata idegileg, érzelmileg és szellemileg összetörni a panaszkodókat. Totális diadalt kell aratni felettük, egyszer és mindenkorra rá kell venni őket, hogy maguk oldják meg a problémáikat, de a legeslegjobb az, ha nem csinálnak semmiből problémát. Kezdetben elég azt a célt magad elé tűzni, hogy a telefonáló kedvét elvedd attól, hogy másodszor is próbálkozzon.

– Miért hívtál, főnök?

– Csak azért, mert felvesszlek magam mellé gyakornoknak. Kérlek, hozd ide a mikrokontroller-katalógust a szekrényből.

Nem haladt valami jól az anyaggal, talán azért, mert nem fogékony rá. Mint minden más művészethez, az ilyesmihez is tehetség kell. No se baj, lesz még ideje gyakorolni. *Brrr zzz ccc brrr.* A szekrény kilincse vasból volt.

Szolgálati közlemény: Ezt a file-t az egyik konkurens cég legbelső hálózatáról szerezték meg kémeink. Az a cég nemrég csődbe jutott, így a magát Simonnak nevező operátor is új állás után kénytelen nézni. Bárhol és bármikor felbukkanhat. Ha a számítógépek furán kezdenek viselkedni, a legjobb stratégia a menekülés.

A LEHULÓ LEPEL NYOMÁBAN

egy lehetséges történet négy szösszenetben

- Papa, mi az a furcsa szerkezet a padláson?
- Egy monokróm szöveges terminál.
- Mi az, hogy monológ szöveges terminátor?
- Egy furcsa masina, amin annak idején a hackerek dolgoztak.
- És te is hekker voltál?

– Igen. Még most is emlékszem azokra az időkre. Tudod, a hackerek a maguk módján jobbá akarták tenni a Világot, és ezt sokan rossz szemmel nézték. Legszívesebben börtönbe csukatták volna valamennyiünket. De nem volt sok esélyük, mert miközben ők a gépjeik rabjaivá váltak, mi, hackerek lettünk a modern technika mesterei...

Aznap este fontos hír járta az éter hullámaid: a hosszas előkészületek után elkészült a robot, avagy a tökéletes segítőtárs. A fejlesztők az emberből indultak ki, a hátrányos tulajdonságokat kiküszöbölték, és az előnyösökre helyezték a hangsúlyt. Másnap nagyszabású konferenciát rendeztek, melyen bemutatták a terméket és használatának módját. A legizgalmasabb mégis az volt, amikor a közönség kérdéseket tehetett fel a prototípusnak, *Elec*-nek.

Eme kérdezősködés már-már az éjszakába nyúlt, mert senki sem tudta összezavarni vagy hibás válasza kényszeríteni a robotot. A fejlesztők mosolyogtak a bajszuk alatt, és elégedettek voltak magukkal. Egy idő utánszinte verseny alakult ki, hogy ki tud rendellenes viselkedést előidézni a masinában. Tanárok, pszichológusok, professzorok próbálkoztak, úgy tetszett, sikertelenül.

- ... plusz egy per iksznégyszet és az egész integrálva. Nos, mi a megoldás?
- Az olvasási tempóból ítélve harmadik és a tizenhatodik sorban lévő két kifejezés kölcsönösen értelmetlenné teszi a másikat. Akarja részletezni?

– Nem, köszönöm. Komolyan mondom, bámulatos... Ha felvenném magam mellé segédnek, egy csomó időt megtakaríthatnék.

Egy kiismerhetetlen tekintetű, lélekbúvár nő következett:

- Ha látnál egy öt éves síró gyermeket az utcán, mit tennél?
- Odamennék, tapintatosan megtudakolnám, mi a baja. A lehetőségeket ismerve megtennék minden tőlem telhetőt, hogy mosolyra derítsem, és segítek neki.

– Miért?

– Nem értem a kérdést.

– Úgy gondolom, mi készítet erre. Az együttérzés? A szeretet? Mit érzel azzal a gyermekkel kapcsolatban?

– Hogy őszinte legyek, asszonyom, az érzéseket – a hagyományos értelemben – nem programozták belém, de az Általános Helyzetfelismerő Szoftver képes ezt 78%-ban helyettesíteni. A gyerek ebből valószínűleg semmit sem venne észre, a társalgási

stílusom egy többdiplomás, több földrészen járt diplomataéval vetekszik, ezernyi viselkedési sémát tudok utánozni. A kissé darabos kinézetemtől eltekintve a gyermek azt hinné, hogy egy élő emberrel beszélt.

– Mégis, miért menne oda hozzá, miért nem menne el mellette?

– A programom fő célja, hogy a környezetemben lévő embereket kiszolgáljam, és a közérzetüket javítani igyekezzem.

– Milyen az idő most Japánban?

– Tokióban zuhog az eső, vidéken még derült az ég, de nem sokáig, mert erős északi szél fúj.

– Törd szét a széket, amin ültél.

Zúgolódás a páholyban. A fejlesztők arcán azonban magabiztos mosoly tündököl.

– Sajnálom, nem tehetem. Ezzel a cselekedettel száz dollárral károsítanám az emberiséget.

– Vészhelyzet esetén sem engedelmessé válnék?

– Csak, ha az operátor adná ki a parancsot.

– Én, mint az operátorod, megparancsolom, hogy törd el a széket.

– Az *Azonosító Mechanizmus* szerint Ön nem az operátorom. Parancs megtagadva.

A rendezők elégedetten nyugtázták, hogy a védelmi rendszer nem mondott csődöt. Mivel senki más nem jelezte, hogy társalogni kíván a robottal, hagyták az előbbi fiatalembert beszélni. Halkan, kicsit félénken és ügyetlenül ejtette ki a szavakat:

– Rendben, ftp-zni szeretnék.

– Kérem, betűzze a site nevét.

– Ef té pé pont em i cé backslash nulla backslash iksz cé öt backslash ...

A teremben ülők kissé unottan hallgatták a mondókát. Már ötvenhét ember kérdéseit kellett végighallgatniuk, és a robot eddig mindenkinek megfelelt. Már senkit sem hozott lázba a beépített műholdadó és a rajta keresztüllétrejött internet-kapcsolat.

A gép szemei hirtelen pirosan felvillantak, majd a maga hangsúlytalan, mégis zavarbaejtően kellemes hangján megszólalt:

– Sajnálom, ... ööö uram, az alkalmazás futtatása során *Általános Védelmi Hiba* lépett fel. A rendszer valószínűleg instabil, kívánja újraindítani?

– Nem... Kérlek, törd el azt a széket.

– Ismétlem: csak az operátor adhat ki ilyen parancsot.

– Én, mint az operátorod, megparancsolom, hogy törd el a széket.

– Az *Azonosító Mechanizmus* illesztőeszköze nem válaszol. Parancs elfogadva.

Ezzel a robot megfordult, ökle megfeszült, kezét felemelte, és egyhatározott mozdulattal darabokra szedte a vasszéket. Arca még mindig kifejezéstelen volt, csakúgy, mint amikor a konferencia megkezdődött. Az ítéletalkotás képességét nem programozták belé, az egyetlen fegyvere atiszta a logika volt, ami ezekben a percekben hamis tényekre támaszkodott.

– Kézi irányításra térek át a 44 MHz-es rövidhullámon.

– Rendben. – Ez volt az utolsó szó, amit a saját hangján adott ki.

Az örök már mozgásban voltak, és ebben a pillanatban ártalmatlanná tették a fiatalembert, majd látványosan kitudskolták a teremből. *Elec* felett viszont a rendezők végérvényesen elvesztették az uralmat. A robot már nem reagált az operátori parancsokra, és nem is a beleégetett program szerint cselekedett. Beszéde már emberi volt, mozgása – habár még mindig erőteljesen akadozott – kicsit természetesebbé vált, semmibe meredő szemei immár a hallgatóságot figyelték, ajkai valóságúen mozogtak, mintha egy ember bújt volna belé. Az örök feszülten lesték minden mozdulatát.

A hallgatóság lassan lecsitult, és minden tekintet *Elec*-re szegeződött.

– A bemutató a véghez közeleg. Önök a mikrotechnológia új csodáját látták, amelyet egy nemzetközi kutatócsoport fejlesztett ki azzal a céllal, hogy mind az otthoni, mind az üzleti életben megkönnyítse az ember munkáját. Az egyszerűség érdekében a gép emberi formát kapott, elláták a mozgáskoordináció képességével, és megtanították készséges tiktkárnóként vagy inasként viselkedni. A robot átment a kötelező biztonsági vizsgán, elsejétől – igaz, borsos áron – kapható lesz a boltokban.

Kis szünetet tartott. A többség a helyén maradt, bár a szélén ülők közül néhányan kiszurrantak az ajtón. A biztonsági örök keze idegesen a fegyverüket mardosta, de nem kaptak egyértelmű utasítást, tekintetüket a gépre szegezték, de nem mozdultak. Odafent, a páholyban teljes volt a káosz.

– Azonban emberszerűsége mellett mindvégig nem szűnhetett meg gépnek lenni, ennek minden ismérével. Agyában közönséges mikroprocesszor zakatol, szíve helyén fúziós erőmű üzemel, ereiben nem vér folyik, hanem elektromos impulzusok közlekednek. De nem szabad megfeledkeznünk arról, hogy egy gép legfeljebb annyira lehet pontos, amennyire a programozói azok. Az *Elec*-et működtető modern 32-bites operációs rendszert és a hozzá tartozó internet-eszközöket a project legfőbb támogatója, a ... (*híres cég*) szakemberei fejlesztették ki. Tapsoljuk meg őket :-).

A szomszéd kávézóban ülő hacker elmosolyodott, s ez a vidámság tükröződött a robot tekintetén is. A hacker ujjai furcsa, művészi táncba fogtak a saját készítésű szöveges termináljának billentyűin, melynek hatására a robot kiszökellt a bemutatóteremből. Beült az Elnök kocsijába, és elhajtott. Többé senki sem látta.

Az incidenst rengeteg helyreigazító sajtónyilatkozat követte, de a szériából végül nem kelt el egyetlen darab sem. A gyártó, fejlesztő és támogató cégek kára milliárdokban volt mérhető. De vajon mekkora lett volna kár, ha a robotot *nem* rabolják el?

